
Numeri 20: 2-13

Als er geen water meer is, loopt de gemeenschap te hoop tegen Mozes en Aäron. Zij ruziën met Mozes en ze zeggen: Ach waren wij maar samen met de onzen gesmoord onder de ogen van de Ene. En waarom heb je zijn gemeenschap naar deze woestijn gebracht om daar te sterven, wij en onze dieren? Waarom heb je ons laten opgaan uit Egypte om ons naar dit afschuwelijke oord te brengen? Er is hier geen graan om te zaaien, geen vijgenboom, wijnstok en granaatappel, en water om te drinken is er óók niet!

Dan verlaten Mozes en Aäron de gemeenschap om naar de ingang van de tent van samenkomst te gaan. Daar gaan zij liggen met hun gezicht naar de aarde en dan laat de heerlijkheid van de Ene zich aan hen zien.

De Ene spreekt tot Mozes en zegt: neem de staf en roep de gemeenschap samen; jij en Aäron, je broer, en voor hun ogen zal je dan spreken tot de rots, en die zal dan wat van zijn water prijsgeven; jij zal voor hen water uit de rots halen en hen laten drinken; de hele gemeenschap en al hun dieren. Mozes neemt de staf mee onder de ogen van de Ene vandaan zoals hij hem heeft geboden.

Dan roepen Mozes en Aäron de gemeenschap vóór de rots en hij zegt tot hen:

Hóór dan toch, oproerkraaiers, moeten we uit deze rots voor jullie water naar buiten brengen?

Dan steekt Mozes zijn hand op en slaat tweemaal met zijn staf op de rots; en het water gulpt er uit, zodat de verzamelde gemeenschap te drinken krijgt; zij en hun dieren.

Dan zegt de Ene tegen Mozes en tot Aäron: omdat jullie niet het vertrouwen hebben gehad om mijn naam hoog te houden voor de ogen van de kinderen van Israëel, daarom zullen jullie deze gemeenschap niet naar het land dat ik hen heb gegeven laten komen.

Dit is de Mee Meriva, - *water van rebellie*, waar de kinderen van Israëel hebben gerebelleerd tegen de Ene, terwijl hij zich liet zien als de unieke Ene!

Lied 753

1 Der is in lân fan kleare ljocht
mei hilligen oan 't regear.
Dêr hat gjin dei oait tsjuster brocht
en wit gjin hert fan sear.

2 Dêr klinkt aloan in maitiidsliet,
yn bloei stiet elke plant.
Neat as de smelle deadssee skiedt
ús fan de oare kant.

3 Sjoch dêr it fjild dat tilt fan grien,
it hat sa'n soad te jaan;
sa hat Gods folk foar 't wetter stien
mei sicht op Kanaän.

4 Mar och de mins mei eangst yn 't hert
stiet huyerich oan 'e stream;
hy weaget dizze oerstek net,
hâldt fêst oan syn bestean.

5 Hong net sa'n tsjuster wolketek
fan twivel om ús ta,
wy soene 't lân sjen fan ús hert
en dêr de frede ha.

6 Och seagen wy mar like fier
as Mozes heech yn 't ljocht,
gjin grins-Jordaan, gjin deadsrivier
dy't dan noch skieding brocht.

Dit lied over Mozes aan deze kant van de doodsrivier de Jordaan met het uitzicht op de andere oever, de overkant, wordt vaak bij begrafenissen gezongen.

Waarom zouden we het alleen dan zingen? Het leven is toch vol van dood? Niet alleen van fysieke dood, maar ook van doodlopende wegen, je van binnen dood voelen, niet verder kunnen, vast zitten.

Dinsdag zat ik op de grote roestvrijstalen bank bij de Zwarte Haan met het uitzicht op Ameland aan de overkant, een prachtige dag. Ik kon nog net de duinen van het eiland zien en maakte de foto, waarop u de duinen waarschijnlijk net *niet* kunt zien. Op dat soort momenten zingt in mij het lied van Mozes die moet sterven voordat hij de overkant bereikt. Op zo'n moment hoor ik ook de kinderen zingen: De duinen zwaaien met witte handen dat je welkom bent.

Waarom mag Mozes het land niet binnentrekken? Ik heb mij daar als kind al over opgewonden. Niet eerlijk van God. Die man (Mozes) heeft zijn leven gegeven voor het zootje ongeregeld dat een generatie lang zwervende door de woestijn, moet afkicken van slavernij om zo de weg van de vrijheid te leren. Die man is een en al geduld en inzet en dan slaat-ie een keer op een rots, o nee, wel twee keer, en dan mag hij het land niet in? Waar slaat dat op?

Waarschijnlijk heb ik foute theologie meegekregen uit kinderbijbels of goedbedoelende opvoeders. God zou Mozes hiermee willen straffen. Dat past goed in de burgerlijke sfeer waarin wij zijn opgegroeid. Agressie is verboden. Ik hoor ouderen vertellen dat zij vroeger als zij uit woede hardhandig de trap af denderden door hun ouders werden terug gestuurd

Over! En nu onhoorbaar, op kousenvoeten.

De boodschap was: agressie is verboden. Ondertussen werden er in tafelgesprekken door de volwassenen burens, familieleden en geloofsgenoten met woorden afgeslacht.

Psychiaters laten ons weten dat de lange wachtlijsten voor hun patiënten zouden smelten wanneer ouders hun kinderen stimuleren om hun woede te uiten. Woede is een effectief communicatiemiddel. Het schept helderheid en niet zelden is woede de keerzijde van liefde, van toewijding.

Zo beschouwd verschaft Mozes helderheid door met die stok te slaan. De communicatie komt op gang. Het was de bedoeling dat er een stroompje water uit de rots zou komen, maar als Mozes flink op de rots heeft getimmerd, dan *gulpt* het water letterlijk naar buiten. De bron van levend water, de Tora, komt weer beschikbaar voor mens en dier. Iedereen mag er van drinken; er is genoeg.

Woede is een effectief middel om helderheid tussen mensen te verschaffen. Trouwens: God kan er zelf ook wat van. Soms is hij volgens de brontekst zó kwaad dat zijn neus gaat gloeien. Nou, dan weet je het wel.

Woede is een uiting van hartstocht, van liefde, maar daar blijft het niet bij. Etty Hillesum hoorden we zeggen: Al die gevoelens van verdriet, frustratie en boosheid. moet je onderdak verlenen. Er voor vluchten helpt niet. Daar wordt het alleen maar erger van. Hoe komen pubers er anders toe, met een geladen geweer hun school in te lopen?

In de bijbelse verhalen zit systematische opbouw. Het begint in Genesis met een papa en een mama (de mens en zijn vrouw), zij krijgen kinderen en kleinkinderen. Er ontstaat een *Gross-familie*, een stam, daarna een grotere groep die een leerproces doormaakt van slavernij naar vrijheid, als voorbereiding op een samenleving als volk in een land. Zo'n leerproces heeft leiding nodig. Het boek Numeri gaat dan ook over leiderschap. Mozes staat model als leider en wij spiegelen ons in die verhalen, als vader/moeder, opa/oma, juf/meester, voorzitter van een vrijwilligersvereniging, werker in de politiek, in de kerk.

In de kerk zijn twee dingen wezenlijk: een lege tafel zoals die hier in het midden staat, met uitnodiging tot gesprek. die lege tafel staat niet alleen hoer, die neem je mee in je hart als je hier vandaan gaat. Aan die tafel delen wat je zwaar op het hart ligt ; daar wordt je wat lichter van. Vroeger heette dat biechten. In de tweede plaats staat vergeving centraal. Die lege tafel en vergeving hebben alles met elkaar te maken. Rond de open tafel worden mensen genodigd, zij komen samen, er is communicatie, gesprek. Daar mag alles gezegd worden en aan het licht komen. Daar mag je ook uitrazen, zonder dat je veroordeeld wordt. En daar besnuffel je samen de vraag

wat toekomst biedt, hoe je samen verder kunt. Die weg naar morgen vind je niet alleen. Die wordt langzaam zichtbaar als er ruimte is voor dat tafelgesprek en als de mist van de woede en de frustratie optrekt en als je samen de overkant kunt zien, zij het in nevelen gehuld, want nu zien wij nog als in raadsels en in spiegels.

Aan die tafel wordt ook Mozes genodigd en de Eeuwige begint een gesprek met hem als leider. Woede en agressie zijn vruchtbaar, ze worden niet veroordeeld. Ze worden wel in een veel grotere werkelijkheid geplaatst. Bij woede en agressie kan het op den duur niet blijven. Als het einddoel het goede leven in het goede land is, en als je leiding geeft aan een bevrijdingsbeweging, dan kom je er uiteindelijk niet met ongeduld en dwang. Zelf weet je, hoe kwetsbaar je bent. Eén ongeduldig woord van een ander kan jou tot wanhoop drijven en iemand die voor jou een deur dichtsmijt, treft jou midden in je ziel. Een paard met een zachte mond moet men met zachte toom besturen, zegt men. Vraag maar aan Ankie van Grunsven en kijk naar jezelf in de spiegel.

De Jordaan is niet alleen de rivier die de overgang vormt van het harde leven in de woestijn naar goed wijd land, land waar te leven is met de Tora als bron, het is ook de rivier waarin je kopje onder gaat bij de doop. Ga je het halen? Ja, je haalt het, je wordt eruit getrokken, je wordt gered, net zoals baby Mozes in zijn kleine arkje van riet. Zo is hij zijn carrière als CEO bij het nomadenvolkje van de Ene begonnen, niet met een opleiding in Clingendael.

Is er leven na de dood? Ik ben daar voor mij zelf niet zo in geïnteresseerd. Wij, in het rijke westen hebben de hemel op aarde hier al gehad. Ik hoop met heel mijn hart dat er leven is na de dood voor mensen die een einde aan hun leven hebben gemaakt omdat dit leven voor hen niet te leven was, voor kinderen die zijn gestorven aan ondervoeding en door slechte gezondheidszorg.

Leven na de dood? Genade is het, als je sterft op een berg, met het zicht op de overkant. Niets hoeft je af te hebben, met een stempel van de juf eronder. Alles staat open. Je zit alleen maar op een bankje, net zoals God in Genesis 1. En je kijkt en je wordt stil. Je handen gaan vanzelf open. Het is sabbat, de zevende, de laatste dag van je leven. Je ziet om in verwondering en zo kijk je naar de toekomst. Met God in de brontaal van Genesis 1 zeg je ademloos: Wat tof!

En daar aan de overkant zwaaien de duinen met witte handen dat je welkom bent. Je hoeft er niet heen, maar je mag, maar je mag niet alleen. God zal zal jou dragen

Lied van de grote reis

Er zijn daar oeroude tuinen
waar je in wieden en plukken mag.
Je hoeft er niet heen, maar je mag,
maar je mag niet alleen.

Daar gaat je bootje, het waait,
wie zwemmen kan is beter af
dan wie niet zwemmen kan.
Daar kom je aan, bekaf.

De duinen zwaaien met witte handen
dat je welkom bent.
Van alle vreemde landen
is dit land het minst bekend.

Huub Oosterhuis

Willemien Keuning.